

Sven A. Hermelin och Inger Wedborn: Trädgårdsanläggning i kv. Cepheus, Stockholm.

1. Takplantering 1 tr. upp. De stora träden stå på en kullerstenslagd gård.
2. Friluftsskola för kvarterets småttingar.
3. Sandlåda.
4. Sittplats med eftermiddagssol invid gammal gårdsbrunn.
5. Lekplats med asfaltplan.
6. Bassäng.
7. Skuggväxter.
8. Piskplats.
9. Cykelställ.

Parkens centrum utgöres av en större gräsmatta. I norra delen av denna ligger ett rosarium med flera soffor. Rektangulära rosenbäddar äro infälda i kalksten med tre, fyra olika sorters polyantharosor. Gräsmattan är tidvis upplåten för barnen. I södra delen av gräsmattan ligger en större plaskdamm ansluten till en rundslipad berghäll. Runt dammen ligga rektangulära kalkstensplattor. Vidare finnas här blomster och soffor.

På betryggande avstånd från rosariet och plaskdammen har ordnats en stor lekplats för de mindre barnen.

Den högsta punkten inom kv. Bele utgöres av en platå med enstaka större tallar. Denna platå nås av solen hela dagen och skall utformas till en flack, hedartad plantering med enstaka sittplatser.

Östra delen av området, förut en gammal åker, är nu förvandlad till gräsmatta med en bollplats för de större barnen. Denna avskiljes från gatan genom ett $1\frac{1}{2}$ meter högt stängselnät.

Ett redskaps- och arbetsskjul har fått sin plats i en lövskog i parkens östra del.

Lyckligtvis funnos två stora gamla träd på en av gårdarna. De ha kompletterats med några få nya träd.

Trädgårdsanläggning i kv. Cepheus i Staden mellan broarna av Sven A. Hermelin och Inger Wedborn.

Saneringen av de gamla bostadskvarteren i de större städerna har länge varit ett brännande problem. Bostäderna i denna hopträngda bebyggelse äro ofta långt ifrån människovärdiga.

I Stockholm har man nu börjat sanera några kvarter i Staden mellan broarna. Dessa arbeten äro synnerligen svåra, då man här vill behålla den gamla prägeln, men likväl släppa in sol och luft, och skaffa bostäder, som fylla vår tids krav på hygien och komfort.

Med kvarteret Cepheus har första steget tagits till en sådan konsekvent genomförd sanering. Uppgiften har lösts av arkitekt Albin Stark och intendent Gösta Selling, den senare kulturhistoriker. Alla gårdshus, skjul, uthus och påbyggnader i kvartérets inre ha rivits, men husens 1600-talskaraktär

har bevarats. Det har visat sig att de nya lägenheterna utöva stor dragningskraft på unga människor och intellektuella, för vilka denna stadsdel besitter en särskild tjusning.

Den öppna gård, som åstadkommits genom rivningen av de gamla gårdshusen, har som av planen framgår blivit ganska besynnerlig till sin form. Vid planläggningen av gården har hänsyn i flera fall tagits till att de gamla tomtgränserna inte helt böra utplånas. Den låga terrassmur t. ex., som skiljer den med kullersten belagda vägen i väster från den lägre belägna gräsmattan, är en sådan gammal gränsmur. Den sneda och kanske lite märkvärdiga linjeföringen både i mittpartiet och längst i öster har tillkommit av samma skäl.

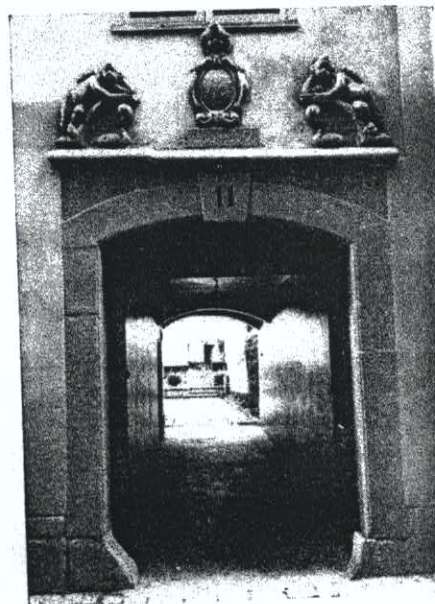
Vid planläggningen har man eftersträvat att ge gården en intim och privat prägel med bibehållande av den gamla miljön i den mån detta varit möjligt. Den kullerstensbelagda gården under de gamla träden i väster har sålunda bibehållits. Kastanjen och linden äro de enda gamla träd som finnas inom området. Under dem vore det hopplöst att få en gräsmatta att trivas. De mest beskuggade partierna och de smalaste prången ha belagts med plattor med gräs i fogarna. Hit har också lagts en piskgård och ett cykelstall.

Till solsidan ha blommor och barn koncentrerats. Mitt för ingångarna till Köpmangatan 11 och 13 finna vi en lekplats med sandlåda och plats för kindergarten i det fria. Längre till vänster äro fyra bänkar för äldre mot en bakgrund av blommande buskar i en bädd av perenna växter. Även en liten bassäng med en stråle och en näckrosplanta ligger här. Sittplatser anordnas för övrigt lite här och var, så att de som önska vara ifred kunna få vara det. De ordnas både i sol och skugga.

En hägg, några hagtorn och andra svagvuxna träd göra gården lummig utan att skugga starkt. Med murgröna, självklättrande vildvin och andra slingerväxter ökas intrycket av grönska högst väsentligt. Stor vikt lägges vid blommorna. I skuggan är det främst vårblommande lökväxter och vintergröna buskar, som göra effekt. Även rododendron trives på sådana platser. På de mera belysta områdena användas gammaldags rosor och andra äldre växter, som särskilt väl passa in i miljön.

Anläggningen i kvarteret Cepheus är en idyll med sina många intima detaljer, sina vinklar och vrår med trivsamma sittplatser.

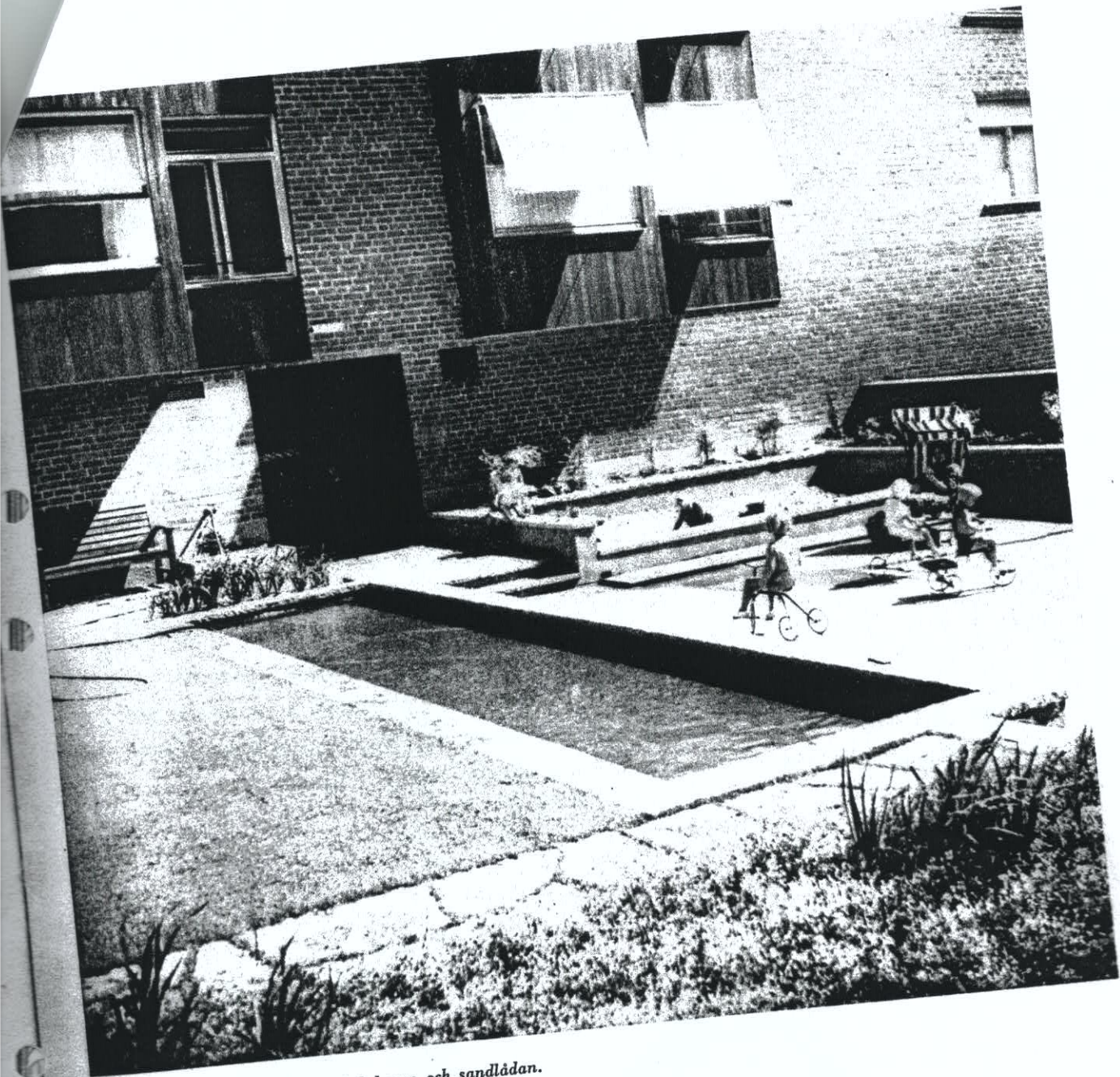
Växtvalet till anläggningen är gjort i samarbete med trädgårdsanläggare Magnus Johnson, som även utförde anläggningsarbetet, år 1938.

Genom porten till Köpmangatan 11 anar man sol och grönska.

Den trånga Köpmangatan i Staden med broarna.

Lekplatsen med plaskdammen, cykelplanen och sandlådan.

Trädgård på garagetaket av
Sven A. Hermelin.

När AB Julius Westerdahl i Stockholm beslöt bygga ett hyreshus av hög standard vid Nytorgsgatan på Södermalm, uppdrogs detta åt arkitekterna Sven Backström och Leif Reinius. Byggnaden uppfördes 1936—1937. Den är 60 m lång och sträcker sig från Bondegatan i söder till Åsögatan i norr. Innanför ligger en gård, som blott är 13 m bred i sin norra del och 20 m i sin södra. Den begränsas i väster av kala väggar från angränsande byggnader, som en gång komma att rivas för att lämna plats åt ett nytt hus av samma typ som det nybyggda. Gården utgöres av betongtaket till ett garage. Den lutar 1 m från norr till söder och begränsas vid båda ändarna

Kv Cepheus, Gamla Stan, Stockholm
Hermelin och Wedborn AB
1938

Som en hemlig trädgård, en funktionalistisk giardino segreto, ligger Kv Cepheus gemensamma gård innanför Köpmann gatans slutna fasader. Trädgården anlades 1938 efter ritningar av Sven Hermelin och Inger Wedborn, på den gård som bildats då ett stort antal mindre gårdshus rivits. Rivningen var en del i Samfundets S:t Eriks upprustning av det historiska kvarteret, som under arkitekt Albin Starks ledning genomfördes mellan åren 1936-70. Gårdsrummets frodiga grönska mönstras av ett gångvägssystem av kalkstenshällar, en spegling av gårdshusens intrikata planmönster. Centralt placerat på den öppna gräsmattan – en luxuös funkiskvalitet i den täta stadsväven - är ett springvatten placerat, som på senare tid fått sällskap av en magnolia. Längs fasaderna grupperar sig insmugna lek- och uteplatser belagda med kalkstenshällar inbäddade i perennarabatter.

957 tecken med blanksteg

Litteratur:

"Hur Gamla Stan överlevde", Gösta Selling, Stockholms Stadsmuseum, 1973

Cepheus redivivus, Gustav Näslund Samfundet S:t Eriks årsbok 1939

"Trädgårdsanläggning i Kv. Cepheus i Staden mellan broarna planerad av Sven A. Hermelin och Inger Wedborn" Sven A. Hermelin, Trädgårdskonst – den moderna trädgården och parkens form. 1948

